

SEMBOLİK ZAFERLE SOMUT GERÇEKLER ARASINDA: 'DIVEST TURKEY' KAMPANYASI

Sean Patrick SMYTH

Misafir Araştırmacı (2017-2018)

Analiz No : 2017 / 14

15.06.2017

Kaliforniya Eyalet Meclisi, 1 Haziran 2017 tarihinde Türk devlet tahvillerine yatırımı durduran bir karar almıştır. Bu karar, Ermeni Devrimci Federasyonunun önderlik ettiği Divest Turkey (Türkiyeden Yatırımlarını Çek) kampanyasının son hamlesidir.

Aralık 2014te başlayan Divest Turkey kampanyasına başlangıçta Ermeni Gençlik Federasyonu (Armenian Youth Federation - AYF) önderlik etmiştir. Bu kampanya sonucunda, Kaliforniya Üniversitesi bünyesindeki dokuz okul tarafından Türkiyeye yapılan yatırımların durdurulması çağrısı yapan kararlar alınmıştır. AYF, kampanyanın amacını Ermeni Soykırımı için tazminatlar alınana ve soykırım artık karlı bir girişim olmaktan çıkana kadar Türkiyedeki yatırımların tasfiyesi olarak açıklamaktadır.[1] Bu kampanyaya dahil olan örgütler üniversite kampüslerinde farklı görüşlerin dile getirilmesini engellemeye de çalışmıştır. Bu çerçevede AYFyle bağlantılı bir grup öğrenci, Baylor Üniversitesi profesörü George Gawrychin Kasım 2016da Kaliforniyadaki iki üniversitede çağdaş Türk tarihi üzerine sunum yapmasını engellemiştir.[2]

Divest Turkey kampanyası üniversite kampüslerinin ötesine geçerek AYFnin ana örgütü Ermeni Devrimci Federasyonu ile en büyük Ermeni lobi örgütü Amerika Ermeni Ulusal Komitesi (ANCA) tarafından devam ettirilmiştir. Kaliforniya Eyalet Meclisinun Ermeni üyeleri Adrin Nazarian ve Katcho Achadjian, 2015 yılının ilk aylarında Kaliforniya Eyaletinin Türkiyeye yaptığı yatırımları durdurmasını sağlamak için eyalet meclisine bir yasa tasarısı sunma girişimlerine başlamıştır.

Adı geçen eyalet meclisi üyeleri, *Sacramento Bee* gazetesinde kaleme aldıkları bir makalede, Ermenistan Cumhuriyeti dışındaki en büyük Ermeni nüfusuna ev sahipliği yapan Kaliforniyanın Türkiyedeki yatırımlarını çekmek gibi ahlaki bir yükümlülüğü olduğunu, Türkiyeye yatırımları engelleme girişimlerinin dünyaya güçlü bir mesaj vereceğini ve Türkiyenin Orta Doğudaki Hristiyan, Yahudi, Kürt ve diğer dini azınlıklarını nüfusunu azaltma çabalarına Kaliforniyanın katkı sağlamadığını teyit edeceğini belirtmiştir.[3]

Söz konusu makale, meclis üyeleri Nazarian, Achadjian ve Wilk tarafından Şubat 2017de meclise sunulan AB-1410 sayılı yasa tasarısına istinaden yayınlanmıştır. Bu yasa tasarısı, Hükümet Kanununun yatırımlarla ilgili 16642. bölümünde değişiklik yapılması ve 7513.75 sayılı yeni bir bölümün eklenmesi yoluyla Türk devlet tahvillerine yatırımın durdurulmasını öngörmüştür. Yasa tasarısı, ayrıca, 7513.75 sayılı bölümün bundan böyle Kaliforniya Ermeni Soykırımının Sürdürülmesinin Durdurulması için Türkiyeden Kamu Yatırımlarının Çekilmesi Yasası adıyla anılmasını istemiştir.

Yasa tasarısı metninde Kaliforniya Eyaletinin yukarıda bahsi geçen yatırımlarının birkaç yüz milyon dolar civarında olduğu belirtilmiştir. Yasa tasarısı, özellikle Türk devlet tahvili şeklinde tutulan Kaliforniya Kamu Çalışanları Emeklilik Sistemi (Californias Public Employees Retirement System - PERS) ile Kaliforniya Öğretmenleri Emeklilik Sisteminin (State Teachers Retirement System - STRS) varlıklarını hedef almıştır. Yasa tasarısı metninde, ayrıca, yukarıda bahsedilen kuruluşların Türkiyedeki yatırımlarının, Türkiyenin Ermeni Soykırımını inkar ederken kazanç elde etmesini sağlayarak 1915 olaylarıyla ilgili yürüttüğü inkar kampanyasını finanse ettiğini, böylece inkar kampanyasının devamının sağlandığı iddiasını dile getirilmiştir.

Yasa tasarısı metninde Türk devlet tahvillerine yatırım yapılmasının Kaliforniya Eyaletinin Ermeni Soykırımını tanıma şeklindeki adalet yanlısı tutumu ile çeliştiği, Türk devlet tahvillerine yapılan yatırımlara son verilmesinin Kaliforniya Eyaletinin Ermeni Soykırımının devam eden inkarına iştirak etmediğini ortaya koyacağı gibi iddialara da yer verilmiştir. Ayrıca, Türkiyeden yatırımların çekilmesinin Türk hükümetini Ermeni Soykırımını kabul etmeye ve Ermeni Soykırımından kurtulanlara tazminat konusunda adil bir çözüm bulmaya teşvik edeceği ileri sürülmüştür. Sonuçta bu yasa tasarısı başarısız olmuş ve Eyalet Anayasasının 4. maddesinin 10 (C) sayılı fıkrası uyarınca artık geçersiz olduğu açıklanmıştır.

Yukarıda bahsedilen tasarıya benzeyen ancak bazı kritik farklılıklar içeren yeni bir tasarı (AB-1597) meclis üyesi Nazarian tarafından 17 Şubat 2017de Eyalet Meclisine sunulmuştur. Önceki yasa tasarısına kıyasla önemli bir fark, AB-1597 sayılı tasarının Türkiyeye yaptırım uygulanmasını öngören federal bir yasanın geçmesinden itibaren altı ay içinde geçerli olmasının öngörülmüş olmasıdır. Bir başka deyişle, tasarının Kaliforniya Eyalet Senatosu ve Valisi tarafından kabul edilmesi durumunda, tasarının uygulanması Federal Hükümet tarafından Türkiyeye yaptırım uygulandığı bir zamana kadar askıya alınacaktır.

Meclis üyesi Nazarianın değişen stratejisinin bir başka belirtisi de revize edilmiş yasa tasarısında yer alan yalan yanlış iddialardır. Tasarı metninde Türkiyenin 1915ten 1923e kadar yaşanan Ermeni katliamı ve tehciri hakkında konuşan bilim adamı, gazeteci, ve diğer kişilerin cezai takibata maruz kaldığı iddia edilmiştir. Bu noktada Türkiyede *Belge* ve *İletişim* gibi yayınevleri tarafından düzenli olarak Ermeni konusunda Türkiyenin tutumunu eleştiren yayınlar yapıldığını ve Ermeni sorunu hakkında resmi olarak tanımladıkları söylemi eleştiren bir sivil toplumun bulunduğunu belirtmek gerekir. Revize edilmiş tasarıda, ayrıca, soykırım Birleşmiş Milletler tarafından tanımlandığı şekliyle tekrar dile getirilmekte[4] ve Türkiyeye dini ayrımcılık ve zulmü bırakma çağrısı yapılmaktadır.

Türk Devlet Tahvillerine Yatırımların Çekilmesi Yasası (Divestment from Turkish Bonds Act) adıyla da bilinen AB-1567 sayılı tasarı Kaliforniya Eyalet Meclisi tarafından 1 Haziran 2017de kabul edilmiştir. Bu kararı yorumlayan meclis üyesi Nazarian Ermeni Soykırımı inkarcılarını desteklemeye devam ettiği sürece Türkiye mali açıdan cezalandırılmalıdır demiştir.[5] Nazarian, ayrıca, Kaliforniyanın Türk devlet tahvillerine yaptığı yatırımın dolaylı olarak Türklerin soykırım inkarına mali destek sağladığını ileri sürmüştür. Nazarianın bu sözlerine yer veren makalede kabul edilen tasarı için Ermeni siyasi parti ve lobi grupları tarafından uzun bir süre mücadele edildiği ifade edilmiştir.[6]

Ermeni siyasi örgüleri ve lobi grupları tarafından yapılan açıklamaların yanıltıcı olduğu vurgulamak gerekir. Türk Devlet Tahvillerine Yatırımların Çekilmesi Yasası, yukarıda da belirtildiği gibi, Federal Hükümet Türkiyeye yaptırım uygulanmasına dair bir karar alıncaya kadar yürürlüğe girmeyecektir. Ayrıca, tasarı Kaliforniya Eyalet Senatosu ve Kaliforniya Valisi tarafından henüz onaylanmamıştır. Bununla birlikte, tasarının yasalaşması durumunda Ermeni lobisinin elde edeceği zafer, benzer bir yasa Federal Hükümet tarafından çıkartılmadığı sürece sembolik olmanın ötesine geçemeyecektir.

Ermeni lobisi ve bağlantılı örgütlerin Türkiyeye yaptırım uygulanması için kanun koyucuları ikna etme yönündeki sistematik çabaları nispeten yeni bir gelişmedir. Cumhurbaşkanı Erdoğanın başbakan olduğu 2013 yılında Amerikayı ziyareti sırasında Yunan ve Ermeni lobileri bir bildiri yayınlayarak Beyaz Saraya Türkiyeyle yapılacak ticaret anlaşmalarına sert hukuki şartlar konulması çağrısı yapmıştır. Bildiride Türkiyeye insan hakları ve dini özgürlüklerin düzenli olarak ihlal edildiği Kıbrıstaki yasadışı ve zalim askeri işgalini ve Ermenistana uyguladığı yasadışı ekonomik ablukayı sonlandırma çağrısı yapılmıştır.[7] 2011de de Yunan ve Ermeni lobi örgütleri ABD Temsilciler Meclisi Komitesine Türkiyenin ABDdeki yatırımlarına ilişkin olarak benzer itirazlarda bulunmuşlardır. Yapılan itirazlar içerisinde Türkiyenin milyonlarca Ermeni, Yunan ve Süryaniye karşı işlenen soykırımın pişmanlık duymayan faili ve Amerikanın Akdeniz bölgesindeki ticari çıkarlarını tehdit eden bir ülke olduğu şeklinde iddialar yer almıştır. Ayrıca, Türkiyenin Ermenilere abluka uygulayan, Kıbrısı işgal eden, İsraille zıtlaşan, Kürtlere saldıran ve ABDnin bölgesel çıkarlarını baltalayan bir ülke olduğu ileri sürülmüştür.[8]

Türkiyeye karşı farklı etnik lobiler arasındaki bu işbirliği Türkiyeye yapılan yatırımların çekilmesine yönelik son dönemdeki kampanyalarla birlikte pekişmiştir.[9] Bununla bağlantılı olarak AYF tarafından yapılan bir açıklamada Divest Turkey kampanyasıyla diğer etnik ve siyasi örgütlerle bir koalisyon oluşturulması için çalışıldığı ifade edilmiştir.[10] Bu durum, Türkiyeyle sorunu olan farklı gruplar arasında daha kapsamlı bir işbirliğine işaret etmektedir.

Söz konusu lobi grupları, Türkiye ile müttefikleri arasındaki dış politika anlaşmazlıklarını da kullanmaya çalışmıştır. Bu çerçevede, ABDnin Türkiyeyle müttefiklik ilişkilerinin sürdürülebilir olup olmadığını sorgulayan sosyal medya kampanyaları başlatmış ve Cumhurbaşkanı Erdoğanın son Washington ziyaretini birlikte protesto etmişlerdir.[11] Söz konusu ziyaret esnasında Türkiye Büyükelçiliği ikametgahı önünde yaşanan olaylarla ilgili olarak ABD Temsilciler Meclisinin geçtiğimiz günlerde yayınladığı kınama ANCAnın lideri Aram Hamparian tarafından memnuniyetle karşılanmıştır. ABDnin bu şekilde Türkiyeye

yönelik dış politikasında önemli bir adım attığını belirten Hamparian, ABDnin Türkiyeye yönelik önceki siyasetinin Türkiyenin içerde uyguladığı soykırımsal süreçleri ve yurtdışındaki saldırganlığını görmezden geldiğini ileri sürmüştür.[12] Aynı konuda Temsilciler Meclisi Avrupa Alt Komitesine ifade de veren Hamparian, Türkiyenin ABD Büyükelçisinin bir an önce sınır dışı edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Hamparian, ayrıca, ifadesinde Türkiyenin Ermeniler, Yunanlılar, Süryaniler ve diğer Hristiyanlara karşı soykırım uyguladığını ileri sürmüştür.[13]

Burada Ermeni lobisinin tesirindeki kanun koyucular tarafından bu tür tamamen sembolik yasa tasarılarının kabulüyle ne beklendiği sorulmalıdır. Tarihsel meselelerin bugünün siyasi tartışmalarıyla birleştirilmesi, kanun koyucuların, lobilerin, büyükelçiliklerin ve dışişleri bakanlıklarının büsbütün sembolik konular üzerine yürütülen tartışmaların içine sürüklenmesiyle sonuçlanmıştır. Bu durum ülkelerin birbirleriyle olan ilişkilerine zarar vermekle kalmamış, ayrıca uyguladıkları stratejinin doğası gereği bir türlü uzun vadeli bir kazanım elde edemeyen Ermenilerde hakim olan adaletsizlik duygusunun kalıcılaşmasına neden olmuştur.

Resim: Daily Bruin

[1] Divest Turkey, *Armenian Youth Federation*, erişim Haziran 9, 2017, http://www.ayfwest.org/campaigns/divest-turkey.

[2] Robert Spallone, Armenian students protest Atatürk scholar to leave campus, *The Sundial*, Kasım 10, 2016, erişim Haziran 9, 2017, http://sundial.csun.edu/2016/11/armenian-students-protest-atatrk-scholar-to-leave-campus.

[3] Adrin Nazarian and Katcho Achadjian, Legislature should seek justice for Armenian dead, *Sacramento Bee*, Nisan 20, 2015, erişim Haziran 9, 2017, http://www.sacbee.com/opinion/op-ed/soapbox/article19089396.html.

[4] Soykırım teriminin Ermeni sorununa ilişkin olarak kullanılmasındaki sorunlar hakkında bir tartışma için bkz.

Pulat Tacar and Maxime Gauin, State Identity, Continuity, and Responsibility: The Ottoman Empire, the Republic of Turkey and the Armenian Genocide: A Reply to Vahagn Avedian, *The European Journal of International Law* 23, no. 3 (2012): 821–35

[5] Siranush Ghazanchyan, California State Assembly votes to divest from Turkey, *Public Radio of Armenia*, Nisan 2, 2017, erişim Haziran 9, 2017, http://www.sacbee.com/opinion/op-ed/soapbox/article19089396.html.

[6] California State Assembly Votes to Divest from Turkey, *Asbarez*, Haziran 1, 2017, erişim Haziran 9, 2017, http://asbarez.com/164027/california-state-assembly-votes-to-divest-from-turkey.

[7] Greek, Armenian Communities Call for Conditions on Turkey Trade Deal, *Armenian Weekly*, Mayıs 21, 2013, erişim Haziran 9, 2017, http://armenianweekly.com/2013/05/21/greek-armenian-communities-call-for-conditions-on-turkey-trade-deal.

[8] Harut Sassounian, Sassounian: Turkey Seeks to Monopolize Investments in American Indian Tribal Lands, *Asbarez*, Kasım 22, 2011, erişim Haziran 9, 2017, http://armenianweekly.com/2011/11/22/sassounian-turkey-seeks-to-monopolize-investments-in-american-indian-tribal-lands.

[9] California State Assembly Votes to Divest from Turkey, *Asbarez*, Haziran 1, 2017, erişim Haziran 9, 2017, http://asbarez.com/164027/california-state-assembly-votes-to-divest-from-turkey.

[10] UC Divest Turkey Campaign Enters Final Phase, *Armenian Youth Federation*, Mart 22, 2017, erişim Haziran 9, 2017, https://ayfwest.org/news/uc-divest-turkey-campaign-enters-final-phase.

[11] TAKE ACTION: Campaign at Noon Today to Expose Turkeys Human Rights Abuses, *Asbarez*, Mayıs 18, 2017, erişim Haziran 9, 2017, http://asbarez.com/163481/take-action-campaign-at-noon-today-to-expose-turkeys-human-rights-abuses.

[12] US House of Representatives Unanimously Condemns Erdogan-Ordered Attack on Protesters, *Horizonweekly*, Haziran 6, 2017, erişim Haziran 9, 2017, https://horizonweekly.ca/en/us-house-of-representatives-unanimously-condemns-erdogan-ordered-attack-on-protesters.

[13] ANCAs Hamparian Testifies Before Congress in Support of Strong Response to Erdogan-Ordered Attacks, *ANCA*, Mayıs 25, 2017, erişim Haziran 9, 2017, https://anca.org/press-release/ancas-hamparian-testifies-congress-support-strong-response-erdogan-ordered-attacks.

Yazar Hakkında :

Sean Patrick Smyth lisans eğitimini 2014 yılında Bilkent Üniveritesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde tamamlamıştır. Yüksek lisans eğitimini ise 2016 yılında Hollanda'daki Leiden Üniversitesi'nin Orta Doğu Etütleri bölümünde Türkoloji çalışmaları alanında tamamlamıştır. Sean Patrick Smyth, Mayıs 2017 ile Şubat 2018 arasında AVİM'de analist olarak çalışmıştır.

AVİM'de yaptığı çalışmaları Ermeni meselesinin tarihsel ve güncel boyutlarına odaklanmıştır.

Atıfta bulunmak için: SMYTH, Sean Patrick. 2026. "SEMBOLİK ZAFERLE SOMUT GERÇEKLER ARASINDA: □□□□□□ TURKEY' KAMPANYASI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2017 / 14. Haziran 15. Erişim Ekim 30, 2026. https://avim.org.tr/public/tr/Analiz/SEMBOLIK-ZAFERLE-SOMUT-GERCEKLER-ARASINDA-DIVEST-TURKEY-KAMPANYASI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır